

Миколаївський національний
університет імені В. О. Сухомлинського
Навчально-науковий інститут
педагогічної освіти
Науково-дослідницька лабораторія
дидактики початкової освіти

2015

№ 2

***МЕТОДИЧНИЙ ВІСНИК
НАУКОВО-ДОСЛІДНИЦЬКОЇ
ЛАБОРАТОРІЇ ДИДАКТИКИ
ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ***

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ПЕДАГОГІЧНИХ НАУК
ІНСТИТУТ ПЕДАГОГІКИ
МИКОЛАЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ В. О. СУХОМЛИНСЬКОГО
ІНСТИТУТ ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ
УМАНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ПАВЛА ТИЧИНИ
ФАКУЛЬТЕТ СОЦІАЛЬНОЇ ТА ПСИХОЛОГІЧНОЇ ОСВІТИ
ВІННИЦЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ МИХАЙЛА
КОЦЮБІНСЬКОГО
ІНСТИТУТ ПЕДАГОГІКИ, ПСИХОЛОГІЇ ТА МИСТЕЦТВ

*МЕТОДИЧНИЙ ВІСНИК НАУКОВО-ДОСЛІДНИЦЬКОЇ
ЛАБОРАТОРІЇ ДИДАКТИКИ ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ*

***ОСОБЛИВОСТІ РЕАЛІЗАЦІЇ
ТЕХНОЛОГІЧНОГО І КОМПЕТЕНТНІСНОГО
ПІДХОДІВ У ОСВІТІ: ФІЛОСОФСЬКИЙ,
ФІЛОЛОГІЧНИЙ, ПСИХОЛОГІЧНИЙ ТА
ПЕДАГОГІЧНИЙ АСПЕКТИ***

**Матеріали Всеукраїнського науково-практичного семінару
(із міжнародною участю)**

29 квітня 2015 року

**МИКОЛАЇВ
2015**

ЗМІСТ	
Балягузова Ольга <i>Етична освіта як невід’ємний елемент професійної підготовки фахівця ...</i>	4
Барикіна Людмила <i>Технологічна модель формування музично-естетичних смаків студентів...</i>	6
Білюк Олена <i>Підготовка студентів до реалізації технологічного підходу в початковій школі...</i>	10
Васильєва Лариса <i>Рок-музика в контексті формування професійно-педагогічної компетентності майбутнього вчителя музичного мистецтва...</i>	12
Васьківський Микола <i>Технологічний підхід до процесу формування ціннісних орієнтацій і професійного самовизначення старшокласників...</i>	15
Дулин Пётр <i>Філософія образования о гуманизме в дискурсе православия...</i>	18
Иванюк Наталья <i>Профессионально ориентированное обучение иностранному языку: лингводидактические аспекты...</i>	22
Калилец Людмила <i>Межкультурная коммуникация в обучении иностранным языкам: методология исследования...</i>	25
Левонюк Лилия <i>Дидактические особенности обучения иностранному языку учащихся начальной школы...</i>	28
Максимук Лариса <i>Развитие профессиональной иноязычной компетенции на неязыковых специальностях ВУЗа средствами современных технологий обучения...</i>	31
Оганян Рануш <i>Зародження сучасної української естрадної пісні...</i>	34
Петренко Ольга <i>Методика виховання почуття метроритму в контексті технологічного і компетентнісного підходів...</i>	36
Полева Ирина <i>Обучение иностранным языкам: культурологический поход...</i>	39
Раковська Марія <i>Формування педагогічної майстерності учителів початкової школи засобами інтерактивного навчання...</i>	43
Сотник Ольга <i>Теоретичний аспект диригентсько-хорового мистецтва...</i>	46
Суріна Ганна <i>Філософське підґрунтя системи безперервної освіти...</i>	50
Шевченко Анастасія <i>Творчість вокального ансамблю «Заграва»: до проблеми технологій опанування фольклорних форм...</i>	52
Шевченко Юрій <i>Оркестрове музикування як художньо-творча діяльність...</i>	55
Шпачинський Ігор <i>Евристика в структурі філософії освіти...</i>	59
Щербак Ігор <i>Технологічний підхід у розкритті художнього образу музичного твору майбутніми вчителями музичного мистецтва...</i>	61

Васьківський Микола,
*науковий співробітник відділу технологічної освіти та допрофесійної
підготовки Інституту педагогіки НАПН України*

ТЕХНОЛОГІЧНИЙ ПІДХІД ДО ПРОЦЕСУ ФОРМУВАННЯ ЦІННІСНИХ ОРІЄНТАЦІЙ І ПРОФЕСІЙНОГО САМОВИЗНАЧЕННЯ СТАРШОКЛАСНИКІВ

Науковці розуміють поняття «педагогічна технологія» як: спосіб досягнення освітньої мети, освітнього результату (І. Лернер, Б. Ліхачов, П. Сікорський та ін.); педагогічну систему (В. Беспалько, С. Сисоєва та ін.); систему знань (В. Генецинський, Т. Назарова, В. Онищук, Ю. Турчанинова); мистецтво педагога (В. Євдокимов, Н. Тализіна, В. Шепель); засіб оптимізації і модернізації освітнього процесу (М. Кларін, І. Підласий) тощо.

Відтак, технологічний підхід в освіті слід розглядати як об'єктивний процес, що постійно розвивається. Саме тому модернізуються і виникають нові педагогічні технології. Більшість дослідників розглядають технологію як набір процедур, які оновлюють професійну діяльність вчителя і учнів, гарантуючи освітній результат (С. Гончаренко, М. Кларін та ін.). Український дидакт С. Гончаренко виокремив типові якості педагогічної технології, серед яких – керованість проектуванням процесу навчання, поетапність діагностики, варіювання засобами і методами навчання, корекція одержаних результатів.

На відміну від традиційних уроків, метою яких є оволодіння знаннями, уміннями і навичками, уроки з використанням педагогічної технології спрямовані на якнайповніше врахування індивідуальних особливостей інтересів і нахилів, здібностей кожного учня і здатностей застосовувати здобуті знання, уміння і навички з огляду на професійну спрямованість.

Завдяки сучасним педагогічним технологіям учитель має змогу осучаснити процес виконання учнями завдань, вправ, задач, спрямованих на формування ціннісних орієнтацій і професійне самовизначення старшокласників.

У роботах Д. Зуєва, А. Умана, Л. Фрідмана розкрито сутність поняття «завдання»; встановлено співвідношення між термінами «вправа», «запитання», «завдання», «задача». Більшість авторів схильні вважати, що поняття «завдання» ширше, а задачу можна розглядати як особливий вид завдання. Так, наприклад, А. Уман, В. Цетлін до складу навчальних завдань відносять вправи і задачі, а розрізняють їх так: вправи – це завдання, спосіб виконання яких цілком відомий; задачі – завдання, спосіб виконання яких невідомий або майже невідомий. Запитання при цьому належать або до вправ, або до задач – залежно від діяльності, яку вони передбачають [2; 3].

В умовах профільного навчання профорієнтаційну роль, окрім описового текстового матеріалу, мають виконувати і завдання та задачі. Характер завдань обумовлюється специфікою профільної підготовки. Так, з метою соціально-професійної орієнтації учнів старшої школи мають пропонуватися завдання пізнавально-пошукового і дослідницького типів, що сприятимуть набуттю

навичок прогнозування у сфері майбутньої професійної діяльності. Такі завдання мають викликати в учнів старшої школи інтелектуальне напруження, збуджувати пізнавальний інтерес, спонукати до активного самостійного засвоєння нових знань.

Звісно, у змісті підручника з метою профорієнтації має використовуватися різний літературний матеріал – метафори, притчі, епіграфи, уривки з літературних творів – на профільну тематику. Робота з цим матеріалом дає змогу ознайомитися зі специфікою різних професій, водночас розвиваючи вміння аналізувати, узагальнювати, грамотно будувати і висловлювати думки, формувати відповідні уявлення, сприяти критичному мисленню.

Наприклад, у підручниках з української мови можна використати тексти з описом професії, і водночас запропонувати учням самостійно визначити, про яку саме професію йдеться.

***Текст-1.** Люди цієї професії першими прибувають на місце злочину. Вони все знають про відбитки пальців і про почерк людини. Будь-який спеціаліст цієї професії знає, що у чоловіків довжина кроку 60–90 см, а у жінок і людей похилого віку – 50–70. Якщо довжина кроку сягає метра і більше, це вказує на те, що людина біжить (Криміналіст)*

***Текст-2.** У лісі, в пустелі, в горах, у містах і навіть у морі тягнуться лінії електропередач. Вони несуть нам світло, тепло, а головне – електроенергію. Проведенням профілактичних і аварійних робіт на електричному обладнанні, підтриманням стану електромереж, трас повітряних і підземних кабельних ліній зайняті представники цієї професії. Суворе дотримання правил техніки безпеки – обов'язкова умова цієї професії. (Електромонтажник)*

У підручниках з хімії, географії, фізики також мають бути завдання на профорієнтаційну тематику. Наприклад, у підручнику з хімії (10-й кл.; тема «Неметалічні елементи та їхні сполуки») можливі такі завдання:

– як науковець, схарактеризуй фізико-хімічну характеристику основ синтезу амоніаку;

– як технолог, поясни, чому під час синтезу амоніаку використовують саме циклічну систему виробництва;

– як маркетолог, вкажи галузі застосування амоніаку, спираючись на його властивості;

– як лікар, вкажи на перші ознаки отруєння амоніаком (яку першу допомогу потрібно надати потерпілому?);

– як еколог, розкажи про способи утилізації відходів виробництва амоніаку?

[за: 1, с. 53].

Такі завдання активізують пізнавальну діяльність школярів на уроках та в позаурочний час, поглиблюють їхні знання, вдосконалюють уміння і навички як загального, так і професійного характеру, розвивають у них професійні інтереси й стимулюють творчий потенціал. Наприклад, підготуйте: презентації на диску («Екологічні чинники», «Природні та штучні екосистеми»); рекламний ролик або плакат «Охорона навколишнього середовища»; наукову конференцію «Вплив людини на навколишнє середовище» і проведіть її; реферат на тему

«Хвороби, що виникли внаслідок забруднення навколишнього середовища» і виступіть з доповіддю.

За результатами дослідження ми визначили основні критерії соціально-професійної орієнтації старшокласників: пізнавальний і ціннісно-орієнтаційний. Показники пізнавального критерію: наявність необхідних знань про світ праці, загальні і спеціальні уміння, навички; знання професій, їх сутності, суспільної значущості; знання про стан власного здоров'я і повні відомості про чинники впливу обраної професії на нього. Ціннісно-орієнтаційний критерій включає такі показники: наявність мотиву обрання шляху перспективного навчання; позитивне ставлення до ситуації вибору, активну позицію у прийнятті рішень; уміння оцінювати свої здібності і реальні можливості при виборі майбутньої професії.

Розв'язання старшокласникам у відповідний спосіб дібраних вправ і завдань (задач), складених гіпотетичних життєвих ситуацій поступово забезпечуватиме перехід від вивченого і засвоєного у навчально-виховному процесі до інтеграції знань, умінь, здібностей, що будуть перевірено на міцність у подальшій професійній і соціальній практиці.

Список використаних джерел

1. Дидактичні засади формування навчальних профілів: посібник [Текст] / [авт. кол.: В. І. Кизенко, О. К. Корсакова, Л. А. Липова, Л. Л. Момот, С. Е. Трубачева, В.Р. Ільченко] / [за наук. ред. В. І. Кизенка]. – К. : Пед. думка, 2010. – 132 с., іл., табл.
2. Уман А. И. Учебное задание и его типы [Текст] / А. И. Уман // Новые исследования в педагогических науках. – М.: Педагогика, 1983. – № 2(42). – С. 32–35.
3. Цетлин В. С. Доступность и трудность в обучении [Текст] / В. С. Цетлин. – М.: Знание, 1984. – 80 с.